

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

ЦЕСЬЦІВ Діани Степанівни

**«Геопросторова організація туристичних ресурсів Вінницької області»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук зі
спеціальності 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне
використання природних ресурсів**

1. Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження та її зв'язок із планами і напрямками науково-дослідних робіт наукових установ і організацій, державними і галузевими науковими програмами.

Туристичні ресурси як ключова передумова розвитку туристичної діяльності в регіоні потребують не лише детального вивчення та інвентаризації, а й просторового аналізу, який передбачає виявлення закономірностей територіальної організації різних компонентів туристичного потенціалу регіону та напрямів його використання. В окремих регіонах України, туристичний потенціал яких давно відомий, територіальна організація туристичних ресурсів уже була предметом детальних досліджень, однак попит на послуги внутрішнього туризму, який особливо зріс в Україні після початку пандемії COVID-19, зумовлює необхідність більш ґрунтовного вивчення геопросторової організації туристичних ресурсів нових і перспективних туристичних регіонів, серед яких і Вінницька область. З огляду на це, тема дисертаційної роботи Цесьців Д.С. є актуальною і відповідає перспективним напрямкам наукових пошуків.

Виконане дослідження тісно пов'язане із тематикою науково-дослідних робіт кафедри туризму Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, зокрема «Теоретико-методичні засади картографічного відображення геопросторового поширення туристично-рекреаційних об'єктів України» на 2016–2020 роки (затверджено на засіданні вченої ради Львівського державного університету фізичної культури протоколом № 8 від 19. 04. 2016 року).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і наукова новизна.

За результатами аналізу змісту дисертаційної роботи Цесьців Д.С. на тему «Геопросторова організація туристичних ресурсів Вінницької області», автореферату та наукових публікацій виявлено, що обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, їх достовірність і новизна базується на:

- достовірній і сучасній методологічній базі, яку складають фундаментальні положення сучасної конструктивної географії, туризмології, туристичної регіоналістики, екології, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, в яких висвітлено проблеми раціонального використання туристичних ресурсів;

- використанні низки методів (математико-статистичного аналізу, моделювання, картографічного, геоінформаційного та ретроспективного, дешифрування аерокосмічної інформації, польових досліджень та ін.), що об'єднані у цілісну методику наукового аналізу геопросторової організації туристичних ресурсів регіону;

- повній та достовірній інформаційній базі дослідження, яку склали нормативно-правові акти України, статистичні дані Головного управління статистики у Вінницькій області, інших регіональних установ, міжнародних та національних громадських і наукових організацій, картографічні, аналітичні дані, результати наукових пошуків українських та зарубіжних вчених за темою дослідження, Інтернет-ресурси).

Ознайомлення зі змістом дисертації, її авторефератом, науковими публікаціями дисертантки дає підставу для об'єктивного оцінювання основних наукових положень, методичних розробок і висновків, що характеризуються суттєвими елементами наукової новизни і відображають особистий внесок авторки у вітчизняну географічну науку. Зміст дисертації повністю розкриває обрану для дослідження тему та свідчить, що Цесьців Д.С. досягнула

визначеної мети і розв'язала поставлені у роботі науково-методичні та прикладні завдання.

Наукова новизна роботи полягає у досягненні нових та удосконаленні наявних наукових результатів щодо оптимізації оцінки і використання туристичного потенціалу регіону (на прикладі Вінницької області).

Цесьців Д.С. вперше проведено оцінювання компонентної та просторової структури туристичних ресурсів Вінницької області в сучасних умовах, що дало змогу вивчити їх геопросторову організацію з використанням авторських тематичних картосхем (с. 129-140); з урахуванням змін в адміністративно-територіальному устрої здійснено аналіз геопросторової організації та потенціалу туристичних ресурсів Вінницької області в розрізі адміністративних районів (с. 156-160); запропоновано систему обґрунтованих напрямів і заходів щодо оптимізації використання туристичних ресурсів Вінницької області з урахуванням сучасного адміністративно-територіального устрою регіону (с. 160-162).

Авторкою удосконалено методичні підходи до оцінювання потенціалу туристичних ресурсів (с. 61-67), що були адаптовані для конкретного регіону і базуються на аналізі саме туристичних, а не рекреаційних ресурсів, та на пріоритетності якісного оцінювання, що ґрунтується на визначенні найважливіших для організації туризму ресурсів і дослідженні їх територіальної диференціації.

У дисертації набули подальшого розвитку напрями наукових досліджень різних компонентів туристичного потенціалу Вінницької області (с. 71-113) та на їх основі вивчення актуальних тенденцій розвитку туристичних дестинацій регіону (с. 114-122).

Отже, дослідження містить як теоретичні, так і практичні елементи наукової новизни. Важливе науково-методичне та прикладне значення мають розроблені авторкою 11 картосхем геопросторової організації різних компонентів туристичних ресурсів Вінницької області.

3. Значущість дослідження для науки і практики та шляхи його використання.

Дисертаційна робота «Геопросторова організація туристичних ресурсів Вінницької області» – самостійно виконана наукова праця, що має вагомое теоретико-методичне та практичне значення.

Теоретична цінність результатів дослідження полягає у науковому узагальненні та систематизації матеріалу, що стосується предмету дослідження, розробці методичних підходів до оцінювання потенціалу туристичних ресурсів регіону, побудови системи дослідження та удосконаленні базових понять у сфері наукових досліджень визначеного напрямку. Теоретичне значення дисертації формують також розроблені авторкою висновки і рекомендації щодо оптимізації використання туристичних ресурсів регіону.

Методичне значення роботи Цесьців Д.С. полягає в удосконаленні методики оцінювання потенціалу туристичних ресурсів регіону, яка може бути базовою для подальших досліджень; удосконаленні системи методів і прийомів конструктивно-географічних досліджень шляхом оптимізації візуалізації та інтерпретації результатів їх застосування.

Практичне значення одержаних у роботі наукових результатів та пропозицій полягає у високій ступені їх готовності для використання у практиці державного та регіонального управління та у діяльності туристичних підприємств і організацій.

Теоретико-методичне та практичне значення отриманих у дослідженні Цесьців Д.С. розробок та практичних рекомендацій підтверджується відомостями щодо їхнього впровадження, про що свідчать представлені авторкою довідки.

Зокрема, матеріали дисертаційного дослідження використані у діяльності Департаменту міжнародного співробітництва та регіонального розвитку Вінницької обласної державної адміністрації; Департаменту маркетингу міста та туризму Вінницької міської ради; Управління туризму та курортів Львівської обласної державної адміністрації; Управління туризму Департаменту розвитку

Львівської міської ради; ТОВ «КОМПАС+» (м. Вінниця); у навчальному процесі Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського.

4. Оцінка змісту, стилю та мови дисертаційної роботи, її завершеності та оформлення.

Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 248 найменувань, містить 17 таблиць, 28 рисунків, 3 додатки. Загальний обсяг дисертаційної праці – 212 сторінок.

Вступ дисертації (с. 19-24) містить усі необхідні елементи та послідовно розкриває основну інформацію про здійснене Цесьців Д.С. наукове дослідження.

У першому розділі *«Теоретичні засади геопросторової організації туристичних ресурсів регіону»* (с. 25-70) здійснено теоретичне узагальнення підходів до дослідження туристичних ресурсів регіону, зокрема їх геопросторової організації; проаналізовано напрями досліджень щодо обґрунтування принципів та виокремлення форм геопросторової організації туристичних ресурсів; удосконалено методику оцінювання потенціалу туристичних ресурсів регіону.

У другому розділі *«Передумови та чинники формування туристичних ресурсів Вінницької області»* (с. 71-124) проаналізовано природні передумови формування туристичних ресурсів Вінницької області, зокрема кліматичні, гідрологічні, геоморфологічні, бальнеологічні, біологічні ресурси та природно-заповідний фонд регіону; вивчено історико-географічні передумови формування туристичного потенціалу регіону, зокрема його археологічні туристичні ресурси, архітектурні історико-культурні об'єкти; охарактеризовано соціально-економічні передумови та екологічні чинники формування туристичних ресурсів Вінницької області; проаналізовано сучасні особливості розвитку туристичного комплексу досліджуваного регіону.

У третьому розділі *«Оцінювання і шляхи оптимізації геопросторової організації туристичних ресурсів Вінницької області»* (с. 125-170) здійснено оцінювання компонентної та територіальної структури туристичного

потенціалу регіону, проаналізовано форми геопросторової організації туристичних ресурсів Вінницької області та обґрунтовано напрями оптимізації використання туристичних ресурсів регіону.

Висновки до роботи містять основні наукові положення, що винесені на захист, викладені у логічній послідовності (с. 171-176), а також корелюють із поставленими у роботі завданнями та задекларованими пунктами наукової новизни.

Оформлення роботи відповідає вимогам до кандидатських дисертацій. Дисертація написана діловою українською мовою, в науковому стилі, з дотриманням правил орфографії та стилістики, виклад матеріалу побудовано логічно правильно. Робота достатньо проілюстрована графічними матеріалами, у тому числі авторськими.

Отже, дисертація Цесьців Д.С. на тему «Геопросторова організація туристичних ресурсів Вінницької області» є завершеним науковим дослідженням, що містить вагомі елементи наукової новизни, які дозволяють розв'язати актуальні завдання конструктивно-географічних досліджень розвитку використання потенціалу туристичних ресурсів регіонів України.

5. Дискусійні положення, зауваження та пропозиції.

Детальне ознайомлення з дисертаційною роботою Цесьців Діани Степанівни «Геопросторова організація туристичних ресурсів Вінницької області» змушує висловити деякі зауваження та пропозиції.

1. У першому розділі авторка досить ґрунтовно аналізує підходи до дослідження туристичних кластерів, трактуючи їх як сучасні форми геопросторової організації туристичних ресурсів (с. 47-55), однак надалі у роботі питанням сучасного стану та перспектив функціонування туристичних кластерів у Вінницькій області надано недостатньо уваги.

2. Дискусійним є авторський підхід щодо відбору сакральних об'єктів регіону для аналізу їх геопросторової організації. Зокрема, на картосхемі (рис. 2.7) показано лише частину дерев'яних церков Вінницької області, а давні

костели, що мають значну туристичну цінність, окремо як сакральні об'єкти не аналізуються.

3. Не зовсім зрозуміло чому виокремлення форм геопросторової організації туристичних ресурсів Вінницької області у дисертації обмежується лише туристичними об'єктами, DESTINATIONAMI І СУБРЕГІОНАМИ (с. 125-127, 135-142), причому детально охарактеризовані лише останні.

4. На с. 156 вказано, що пропонувані основні шляхи оптимізації використання туристичного потенціалу Вінницької області рекомендовано включити до нової програми розвитку туризму у Вінницькій області, яка діятиме з 2021 року. Водночас, вказана програма, яка передбачена на 2021-2027 рр., уже реалізується, тому перспективи впровадження авторських практичних рекомендацій потрібно уточнити.

5. Інформаційну базу та результати бальної оцінки компонентів потенціалу туристичних ресурсів нових адміністративних районів Вінницької області (с. 156-160) варто було би подати у додатках до роботи.

На наш погляд, висловлені зауваження та побажання не впливають на загальну високу оцінку внеску авторки у вітчизняну географічну науку і практику та окреслюють перспективи подальших досліджень у визначеному напрямі.

6. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях.

Основні наукові положення і висновки дисертаційного дослідження Д. С. Цесьців висвітлені у 14 наукових працях, зокрема у 4 статтях, опублікованих у наукових фахових періодичних виданнях України, 3 статтях - у наукових виданнях зарубіжних країн. Результати дисертаційної праці апробовано на 7 всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Детальне вивчення змісту опублікованих наукових праць свідчить про те, що у них достатньо повно висвітлені отримані авторкою наукові результати дисертаційного дослідження. Особистий внесок здобувачки у колективних

наукових працях відображено у переліку публікацій, що наведений в авторефераті та в анотації до дисертації.

7. Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації.

Зміст автореферату Цесьців Діани Степанівни «Геопросторова організація туристичних ресурсів Вінницької області» за всіма основними положеннями відповідає змісту дисертаційного дослідження.

8. Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» і нормативних актів МОН України.

Кандидатська дисертація Д. С. Цесьців відповідає вимогам п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, які внесені згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р. та № 567 від 27.07.2016 р.) щодо дисертаційних робіт, які представляються на здобуття наукового ступеня кандидата наук, інших нормативних актів МОН України та паспорта спеціальності 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів.

9. Загальний висновок.

Дисертація Цесьців Діани Степанівни є самостійним і завершеним науковим дослідженням, спрямованим на розвиток конструктивної географії, рекреаційної географії, географії туризму, містить наукову новизну і обґрунтовані достовірні результати, які можуть бути використані як у прикладних географічних дослідженнях, так і в туристичній діяльності. Здобувач збирала, опрацювала і систематизувала фондові, статистичні, картографічні матеріали щодо туристичних ресурсів Вінницької області, провела аналіз їх геопросторової організації та потенціалу.

Висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, є обґрунтованими, базуються на значному фактичному матеріалі й адекватно відображають питання

практичної діяльності.

Основні положення, які винесені на захист, достатньо повно викладені в публікаціях у наукових фахових виданнях, апробовані на конференціях різного рівня.

Представлене дослідження «Геопросторова організація туристичних ресурсів Вінницької області» є актуальним, самостійним і завершеним, має наукову новизну і практичне значення, а здобувач Цесьців Діана Степанівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата географічних наук за спеціальністю 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів.

Офіційний опонент –
кандидат географічних наук, доцент
доцент кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного
торговельно-економічного університету

